Ч. 213 (12.869). Львів, четвер 24. вересня 1931. Poopłata opłatę zaniacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло", Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Іспанії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол. Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр. Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол. Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Дещо про програму й тактику місцевих комуністів.

V. Інструкція ЦК КПЗУ в справі „праці" в „Лугах" і „Соколах".

Львів, 21. вересня 1931.

Комуністичні верхи не забули в оброблюванні своїх стратег. плянів і про такий відтинок їхніх боєвих операцій, як українські спортово-пожежні товариства „Луги" та „Соколи". Їм присвятили вони теж окрему й особливу увагу. А зробили це не тільки тому, щоби поширити та якнайдалі розтягнути і в цілости обняти боєвий протибуржуазний фронт, але передовсім тому, що „масові революційні спортові організації в сучасній ситуації мають величезне політичне значіння, як форма організації мас молоді, її найбільше боєвих, зреволюціонізованих елементів під проводом комуністичної партії... Розбудова цих організацій мусить стати першорядної ваги завданням не тільки Комсомолу Зах. України, але й цілої партії".

Згідно з комуністичною практикою по селах повинніб комуністи організувати „робітничо-селянські спортові клюби", але в нас вони від цього відступають, бо істнуючі вже спортові і спортово-пожежні товариства їм краще використовувати для своєї „революційної роботи", ховаючись при тому під їхню фірму та використовуючи таким чином „максимально — як вони кажуть — статутові та легальні можливости".

Комуністи представляють у інструкції свою програму „праці" у „Лугах" і „Соколах" так:

„Проти лугового руху, як такого, з його змістом, ми виступаємо якнайгостріще, виказуючи масам, що цей рух у сучасних умовинах переріс у фашистівський, у рух, в якому, як у колишніх „Січах", готують, і політично і военно „січових стрільців" до походу на УСРР і СРСР. Але ті маси (понад 60.000 молоді), які охоплюють сучасні „Луги" не можна утотожнювати з фашистівськими керманичами. Ми маємо низку прикладів (!!), що з лугівських низів бойові елементи беруть активну участь у соціяльно й національно-визвольній боротьбі... Тому ми мусимо працювати в „Лугах" у середині, боротись за молодь, що вони охоплюють, опанувати окремі товариства і перебудувати їх роботу в нашому напрямку. Це уможливлює нам і сама організаційна структура „Лугів" (відсутність централізації і статутова самостійність кожної низової організації). Не висуваючи гасла — „масово вступайте до „Лугів", не кидаючи загального гасла — „творіть „Луги" — ми мусимо в тих місцевостях, де є певність, що він буде в наших руках, творити „Луги", як наші масові організації молоді. Після „пацифікації й угодових декларацій української буржуазії, в рядах розвязаного „Пласту" — намічаються процеси відходу молоді до революційного (читай: комуністичного! — Ред.) табору (!!). Теж саме явище ми спостерігаємо і в „Соколах". Нашим завданням є цей процес поглибити, перенести на інші організації. Розбиваючи ці організації, створюючи в них опозиційні групи, коли нам вдається опанувати окремі організації, як це мало місце, ми не мусимо їх відразуж перетворювати у „роб.-сель. спортові клюби", але певний час, у залежности від доцільности, зберігати назву при нашій політичній плятформі, рівночасно звертаючись із закликами до всіх інших „Соколів" чи „Пластів" піти їхньою дорогою, перейти на революційну плятформу".

Таким чином ми вичерпали всі нетаєні засоби комуністичного „протибуржуазного" арсеналу, призначені для боротьби з цілим українським національним табором і його цінностями та надбаннями. Нашим бажанням було представити нашому громадянству наглядно всі пляни й наміри комуністів на нашому терені. Бо тільки тоді можна успішно протиставитись усякій комуністичній розкладовій роботі, коли знається всю її природу й засоби. При цьому не можна не завважити й того, що крім обговорених інструкцій та плянів комуністичної „роботи" є ще й інші, неписані і ніде не публіковані. Вони відносяться до інших ділянок життя та мають для комуністів особливе значіння. Знов же про інструкції та пляни комуністів для „праці" серед місцевих поляків і жидів, як для нас менше актуальні та цікаві, ми писати не будемо. Звертаємо тільки загально увагу на те, що всіх обговорених обіжників й інструкцій ніяк легковажити не можна.

—o—

На Союзі Народів.

(Від нашого кореспондента)

Від Редакції: Цей допис, хоч і висланий летунською почтою, прийшов до нас із триденним опізненням. Він писаний перед розглядом наших справ у Комітеті Трьох, але не зважаючи на те, допис має богато все актуального для нас матеріялу і тому його публікуємо.

Женева, 16. вересня 1931.

Телеграми кореспонденційних бюр держать широкий загал також у нашій країні в „курсі" того, що діється в Женеві у Союзі Народів і по-то головних комісіях, тай дають ось так і нашому громадянству змогу виробити собі думку про теперішню женевську сесію і її політичну — щоб не сказати: історичну — досяглість. Здогадуємося, що думка ця занадто вже висока не буде, а після сесії спробує і ваш кореспондент кинути на папір кілька загальних уваг і оцінок, які сесія ця насуває сторонньому свідкові. Покищо обставини обмежують завдання українського кореспондента до стеження за справами, які особливо торкаються положення національних меншин взагалі, а української меншини в Річипосполитій зосібна.

Як тиняється справа польської „пацифікації" Східної Галичини в колах Союзу Народів, тобто біля Комітету Трьох і по кульоарах, про це ще не пора писати — доволі хіба сказати, що добої три четвертини відповіди польського уряду на доповняючі запити, поставлені йому Комітетом 3-х, виповняла справа убийства пок. Голувка: в злочині цьому автори відповіди бачать оправдані мотиви торічної пацифікації, та ще й припускають, що цю цікаву тезу приймуть сторонні свідки, в даному разі й фаховий суддя, президент найвищого суду Італії... Прийдеться давати нові „додаткові" пояснення до „додаткових" пояснень, тай річ невиключена (хоча, все таки, ще не абсолютно певна), що справа волітиметься далі — на вічну славу всіх інтересованих чинників, передовсім на славу самого таки Союзу Народів, протектора і хоронителя „святих" прав меншин...

Та про все — колись, іншим разом. Сьогодні — короткий зміст меншинної дебати: типічної як тоном, так і змістом для женевської установи.

•

Шеста комісія (політична) зібралася сьогодні вранці під проводом швайцарського міністра п. Мотти.

Прийнявши приготовлену заздалегідь резолюцію в справі т. зв. Европейського Обєднання, комісія перейшла до другої точки своєї черги нарад, до питання оборони національних меншин, яке передано комісії під на внесення німецької делегації.

Перший забрав слово п. *Курціюс*. У промові своїй, яка зробила на всіх присутніх вражіння великою поміркованістю тону й змісту, німецький міністр заявив, що не хоче тепер предкладати позитивних внесень, а обмежиться тільки до декількох уваг про діяльність Союзу Народів у ділянці охорони меншин. Завідомлення, предложене минулого року п. Моттою іменем комісії загальному зборові Союзу, проголошувало потребу берігти „святі права меншин". Тай Рада Союзу мала цього року нагоду означити своє завдання в охороні меншин. П. Гендерсон, тодішній президент Ради, заявив, що льояльне виконування постанов меншинної охорони є життєвою конечністю для збереження мира. Питання — казав п. Гендерсон—які підносяться в ході прикладання меншинних договорів, не є питаннями внутрішніми державними, а міжнародніми, в яких зацікавлені всі держави, і він висловив надію, що наради Ради в місяці травні стануться вихідною точкою для зусилля дати тривку форму системі охорони меншин. Він додав був, що більшости повинні зрозуміти, що знищення меншин не булоб в інтересі більшостей та що меншини повинні льояльно співпрацювати з більшостями. Розглядаючи діяльність Комітету Меншин, бесідник зазначує, що в році 1930 передано до нього всього тільки 57 випадків, а цього року вже 200, з яких 70 признано оправданими. Не належить обмежувати права відпливу меншин до Союзу Народів. Розгляд жалоб вимагає великої праці, яку з великою самопосвятою виконали технічні органи Секретаріяту. Меншинні комітети показали в багатьох випадках, що вони рішені дати охорону меншинам, а мадридська резолюція передбачала збільшення числа членів з трьох на пятьох у деяких випадках, але досі тільки один раз цю можність здійснено. Було би бажаним, щоби в будучности частіше цю спроможність використували.

Щодо процедури в справі жалоб, то жалібник не має вгляду у заявки дотичних урядів, а ця недостача спричиняє важні недоладності. Правда, меншинні комітети можуть домагатися відомостей у жалібника, але вони зробили це лише в кількох випадках. Треба, щоби також у ці

точці меншинні комітети більше покористувалися правом, яке їм прислуговує; передовсім слід збільшити довіря жалібників до процедури. Було би бажаним публікувати як мога найчастіше рішення комітетів. З 61 випадків тільки 11 удостоїлося публікації. Слід піднести число випадків публікації. Заінтересовані уряди часто вагаються дати згоду на публікацію, але вона не була би противна інтересам, бо вона збільшилаб довіря меншин до урядів.

Бесідник заявив вкінці, що прикладання меншинної процедури повинно виконуватися в ліберальному дусі. Треба ще часу, щоби система охорони працювала без тертя, та Союз Народів повинен здійснювати своє завдання охорони „святих прав меншин".

Князь *Ґіка* (Румунія) іменем Румунії, Польщі, Греції, Чехословаччини й Югославії повторює торічно заяву, що уряди цих держав не згодяться на поширення постанов процедури поза межі меншинних договорів.

Гр. *Аппоні* (Угорщина) в короткій промові прилучується до уваг п. Курціюса.

Живіший тон у дебату внесла тільки коротка та ядерна промова п. *Тоґієно*, делеґата Канади, французького походження. Він з великим натиском пригадує зібраним, що питання охорони національних меншин не виключно европейське питання. В Канаді живе велика скількість горожан европейського походження, дуже гарячо привязаних до своїх старих, колишніх батьківщин; вони уважно стежать за долею своїх земляків в Европі тай пристрасно відкликуються на невзгодини в старому краю. Так минулого року великі части канадійської людности до глибини були потрясені звістками про відомі події в одній европейській державі; цілоденна дебата в канадійському парляменті і широка протестаційна акція були наглядним доказом цього потрясення, яке й канадійський уряд живо відчув. Канадійський уряд далі стоїть на становищі, занятому канадійською делеґацією на попередніх сесіях. Зосібна думає канадійський уряд, що поважні поліпшення повинні доповнити дотеперішню меншинну процедуру. Справедливість, кажуть, сліпа, одначе з того не виходить, щоб вона мусіла бути таємна. Заведення тривкої комісії для меншинних справ була би великим поступом.

Льорд *Сесіль* (Англія) заявляє, що він вповні поділяє заяви п. Гендерсона в меншинному питанні, але нині ще не час розглядати справу до дна. Він приймає до відома ідеї п. Курціюса і вірить, що поліпшення мусить прийти.

Після короткої заяви п. Печа (Франція) довшу промову виголошує п. *Гуртадо* (катальонець, член еспанської делеґації). Він є за поправою процедури, зосібна за збільшенням прилюдности в меншинних справах. Як катальонець, заявляє, що — всупереч розсіваним леґендам про катальонський сепаратизм — сама участь катальонця в еспанській делеґації дає свідоцтво загально-еспанській єдности.

Закінчуючи засідання, п. *Мотта* констатує, що нема ніякої конкретної пропозиції з ніякого боку. Щодо порад і завваг, висловлених у дебаті, то вони увійдуть у реферат, який буде від комісії предложений загальному зборові. На референта вибраний п. Ірйо-Коскінен (фінляндець).

Так закінчилася дебата над охороною меншин, від якої дехто — навіть серед учасників — був надіявся чогось живішого і конкретнішого.

С. З.

Захитання анґлійської валюти.

В понеділок, 20. ц. м. потрясла цілим світом нова сензація, яка має ту трагічну сторінку, що її наслідки щойно вперед і що ці наслідки мають найсіріший і найбрутальніший характер: бють по кишені буквально цілого сучасного світа, який належить до капіталістичного устрою суспільної економіки. Захиталася найтривкіша валюта, яку цілий ряд держав приймав навіть — замість золота — за підставу власної монетарної системи! У фінансові трудноці попав ще вчорашній банкир світа, наймогутніша держава, якої господарські й політичні впливи обнімають обі півкулі гльобу та були рішаючими для екзистенції міліонів.

Цією вісткою, яка зелектризувала весь фінансово-політичний світ, був короткий комунікат про постанову англійського уряду стримати від півночі 20. ц. м. виміну анґлійського фунта на золото. Іншими словами — анґлійська валюта перестає опиратися на золоті, якого не достає на покриття, означене в законі з 1922 року, в якому встановлено захитаний нині „паритет". Рішення анґлійського уряду, що правда, не торкається зобовязань держави, ані Анґлійського Банку, які є донині платні в золоті або закордонних девізах. Підкреслюють теж, що це рішення тимчасове й триватиме щонайвище пів року. Анґлійські банки надалі відчинені й усі грошеві операції ведуться далі. Але офіціяльної заборони відпливові з Анґлії дальшого запасу золота — себто зрівноваженої досі з золотом анґлійської валюти — тої заборони цілком досить, щоби викликати паніку на всіх біржах світа. Здаючи собі з цього справу — льондонську біржу аж до відклику зачинено, а слідком за нею зачинено біржу в цілій Німеччині, Швайцарії, Франції, Бельґії, Голяндії, в скандинавських краях, Австрії, Індіях, Південній Африці...

Безпосередньою причиною цього краху було таке саме нагальне й масове відкликування банкових вкладів з Анґлії, як це мало місце в Німеччині. В липні, серпні й вересні відкликано з анґлійських банків ок. 200 міліонів фунтів (близько міліярд долярів). Величезні втрати, які зазнала льондонська біржа в трьох останніх днях мин. тижня наслідком упадку вартісних паперів і звістка про вичерпання недавнього французько-американського кредиту 80 міл. фунтів (величезна сума чверть міліярда долярів) спонукали уряд і парлямент до негайних і рішучих заходів. Входять тут безумовно в гру так само психольоґічні мотиви, на які величезний вплив мали події в анґлійській маринарці. Очевидно, що одною із безпосередніх причин анґлійського краху є теж плянова акція ворожого Анґлії закордонного фінансово-політичного світа: систематичний викуп золота в Анґлії аґентами Французького Банку вказував ясно на послідовне змагання загнати Анґлію в ситуацію, в якій Анґлія мусілаб упокоритися та отверто просити помочі французького банкира.

Це зосередкування двох третіх всього світового запасу золота у Франції і Злучених Державах Америки, з чого знову таки одна третина спочиває цілком мертво в пивницях банків, мусіло захитати монетарну систему, оперту на золоті. Нині, коли факт став уже фактом, перелякалися чинники, які самі цей стан приготовляли. Яскравим показчиком цього є телеґрафічні запросини, вистосовані през. Гувером до франц. премера Ляваля — приїхати мерщій на конференцію. Виринув знову плян міжнародньої мораторії. На фінансовій комісії Ліґи Націй вислухано пояснення анґлійського представника серед настрою великого схвилювання. Появилася навіть звістка, що між емісійними державними банками навязано переписку про чимшвидше скликання міжнародньої конференції усіх емісійних банків, на якій — хто зна, чи не прийдеться відмовитись від золота, як підкладу до емісії валюти. Ясно, що таке рішення рівнялось би революції у цілій нинішній господарській системі.

Які будуть політичні наслідки цієї події — ще трудно передбачити. Покищо безумовно потерпів політичний престіж Анґлії. Дехто радий би взагалі здеґрадувати її з її дотеперішньої позиції великодержавної потуги. Колиж однак візьмемо під увагу, що анґлійські події слідком за німецькими таки примушують весь світ натискати на нинішніх фінансових диктаторів — Францію й Америку — та зревідувати передовсім цілу проблему военних довгів і репарацій і з гасла „господарської співпраці" не робити далі паравану для визиску одних задля наживи других, — то в міжнародньому і господарському й політичному житті може прийти загальна полекша: гріш перестане диктувати політичні вимоги.

З церковних справ.

„Українська православна церква в Америці".

Ґрупа українських гр.-кат. священиків, котра відорвалася від еп. Богачевського, на конґресі в Аллентавн утворила була „Американсько-українську ґреко-католицьку церкву", незалежну від Риму. Її адміністратором став о. Йосиф Пелехович. Очевидно була це дивоглядна „ґреко-католицька церква", тимчасова, ще без усталеної формації. Стояло отверте питання, до кого вона прилучиться: чи знайде поворотний шлях до Риму, чи пристане до української автокефальної церкви, чи до канонічної православної, чи взагалі розвіється без сліду? Минулого року пристав до тієї групи о. д-р Йосиф Жук, бувший ректор дух. семинарії у Львові, пізніше Апост. Адміністратор у Босні. Його вибрано адміністратором, а він повів ту нову церковну групу шляхом до канонічного православ. За його старанням царгородський па-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 24. ВЕРЕСНЯ 1931.

ЯР. МАНДЮКОВА 3)

Слідами козацької слави.

Приготування до їзди в Берестечко. — Здовж давньої російської границі. — Спочинок у ліску. — Оповідання дядька про берестейський бій.

Нечайно на закруті вулиці показується широка стать у розвіяному порохівнику й у нас починають надією тьохкати серця: ануж!

Вже здалека кричить він: Є, є і ми вирушаємо в похід. Показуються зелені бані православної церкви і дзвінниці серед китиць буйної зелені, а за ним зелена хатка. Входимо на подвіря.

Віз справді стоїть по середині, але ще так, як його сотворено. Вправді виходить дядько з рижими вусами і обіцює поладнати все, як стій, але минає година за годиною, випиваємо за той час чай з правдивого російського самовара, а віз все ще не готовий. Показується, що дядько українець, але всі домашні закидують російські слова.

В семій годині з бідою ми рушили з місця, незвичайно вдоволені, після чаю. Дядько вдався нам говірливий, з приємною усмішкою, росказував нам про домашні відносини, про переслідування українських життєвих проявів, замкнення всіх установ.

— Добре підкидує вас на шосі, правда? Але ще трохи і стане краще на піску.

І дійсно, їзда піском нам зразу дуже подобалася. Їдемо собі наче на перині, нога за ногою, білий пісочок пересувається поміж сприхи коліс і наче щось шепоче. Та далі нам вкучилося, одноманітна їзда серед моря піску й багна торфовиск не видалася чимсь надто замітним. Колиж до того всього почало припікати літнє сонце, жарти між товариством почали втихати, почулися вигуки невдоволення:

— Аж то сідла зробив, но! Солома вилазить зпід коців і гризе, де треба й не треба, брр!

— Але ви тлумитеся, наче курка на гнізді.

— Ах, то пече, пече, гірше, як у жнива.

Їдемо давньою російською границею:

— Ось цею дорогою ходили русскі салдати, їх тут багато було, границі добре пильнували, що вйорству був кінний салдат. Через ті багна годі було дістатися, але дати було салдатові рубль від душі, — пропустив, чому ні. Гого! Скільки їх тут пройшло! Тож то був рух, в Радивилові було кілька полків війська.

Коні важко сопуть і що хвилини пристають. Говірливий дядько втихає і втирає з лоба піт, товариство скидає потрохи верхню ґардеробу, пані визуваються і благають дядька трохи пристанути. На щастя, приходить лісок і всі вилазимо з візка. Панове розкладають свої порохівники й ми присідаємо на мураві та трохи простягаємо потомлені кости. Та як усе гарне скоро минає, так і наш спочинок минув наче сон, а прийшла знову їзда серед спеки й куряви.

Вправді дядько потішає: ще тільки пятнацять вйорств, на його думку не багато, а нам аж мурашки проходять поза шкуру.

Краєвид поза лісом дещо кращає, починаються багна з безмежними ставками та комишами. На ставках колишуться чудні білі ненуфари і бродять стада болотяної птиці.

На обрії далекої рівнини біліє щось, вилискується золотом і дядько прокидається:

— Ось там, бачите? Церква на козацьких могилах. Берестечко звідси 5 км., в ньому нічого замітного нема; хіба славні ярмарки на кожухи й чоботи. На тих полях під містечком тому двіста вісімдесять літ був великий бій. Ось тут стояли поляки, а над річкою Пляшівкою козаки, які там окопалися табором і боронилися перед тричі сильнішим ворогом. Непрохідимі багна захищали із одної сторони, а на три сторони мусіли відбиватися. Богун вивів нічю військо крізь греблю, зроблену з кожухів і возів, а інші залишилися в таборі, щоб захищати відворот. У таборі було крім козаків багато людей-селян, і коли поляки добули табор, вирізали всіх без пощади. Триста останніх козаків переправилися на острівець і билися до останньої каплі крови. Не хотіли королівської ласки, казали, що краща їм смерть, як та ласка. От козаки, от юнаки! Всі вони до одного полягли тут, а коли останній залишився, відбивався на човні косою пів дня, бо кулі його не чіплялися (харцизякою прозвали). Так два полки перебив!...

(Продовження буде.)

тріярх Фотій приняв нову українську епархію до канонічної єдности з православною церквою і надав їй право **автономної і рівноправної церкви.** 15. липня 1931 р. духовенство цієї української церкви мало собор у храмі Воскресення в Ню Йорку. На соборі було 22-ох священиків, а пятьох не могло приїхати. Царгородський патріярх іменував своїм делеґатом архієп. Атанагораса, головного керманича грецької церкви в Америці, а він вислав на собор еп. Калістоса й свого канцлера о. д-ра Андреадеса. Собор приняв назву для своєї церкви **„Українська православна церква в Америці"** і вибрав о. д-ра Жука епископом тієї автономної епархії.

Органом „Української Православної Церкви в Америці" є місячник „Український Вістник" (P. O. Box 314, **Butler**, Pa), замісць попереднього „Дзвону". З нього ми й взяли ці інформації. „Дніпро", орган. „Автокеф. україн. в Америці" (еп. Теодорович) нападає на нову православну українську епархію власне з того приводу, що вона получилася з канонічною православною церквою. Одначе й київські автокефалісти спершу добувались тієї сполуки, тільки що їм російські епископи цеударемнили. Для церковних і національних інтересів це без сумніву було би краще, колиб американські „автокефалісти" пристали до тієї української православної церкви, яка осягнула признання всіх православних церков. Таке „признання" цеж велика моральна вартість для церкви

Л.

Курс Католицької Акції у Львові.

Отворення і програма курсу.

У вівторок, 22. ц. м. почався у Львові в салі Духовної Академії курс Католицької Акції для священиків-делеґатів усіх трьох епархій Галицької Провінції. В курсі бере участь понад сто священиків, з того тільки трьох зі станиславівської і шістьох з перемиської епархії, а вся решта з архиепархії львівської.

Розпочався курс в 9. год. рано читаною Службою Божою, що її відправив у церкві Дух. Академії Преосв. еп. д-р Бучко. Після того заінавґурував курс короткою промовою ексцел. митрополит Шептицький, який підчеркнув м. ін. обставину, що курс улаштовується заходом цілого нашого епископату і всіх трьох галицьких дієцезій, тому він є доказом солідарности й одної думки всіх наших церковних чинників у цій справі. Побажанням якнайкращого успіху для референтів та учасників закінчив митрополит свою промову, уділивши всім присутнім на прохання о. Т. Горникевича свого архієрейського благословення. Потім о. Т. Горникевич виголосив свій перший реферат „Про релігійне й моральне тло Катол. Акції", а по короткій павзі ще й другий: „Про дефініцію, єство й організацію Кат. Акції", на чому й вичерпано передполудневу програму першого дня.

Курс Католицької Акції тріватиме чотири дні, до 25. ц. м. включно. У програмі його є ще м. ін. такі реферати: проф. гімн. Івана Бабія „Католицька Акція і виховання молоді", о. Йосифа Осташевського „Кат. Акція і душпастирювання", ред. Володимира Целевича „Кат. Акція та суспільна й харитативна праця", о. Т. Горникевича „Кат. Акція і церковні брацтва та релігійні стоваришення", о. д-ра Йосифа Маркевича ЧСВВ „Школа світських апостолів", дир. Володимира Кузьмовича „Кат. Акція та преса, публіцистика і пропаґанда". Курс буде закінчений реколекційними науками.

Крах голяндських банків і укр. установи.

Спростування фальшивих вісток.

В „Експресі Вечорнім" з 19. ц. м. ч. 425, а за ним і в інших польських львівських часописах, появилася звістка під наголовком: „*Крах банків в Голяндії підрізав екзистенцію українських банкових інституцій в Галичині* (в ориг. Малопольщі. — Прим. Ред.)" — „*Митрополит Шептицький пошкодований*":

„Париж, 18. IX. (вл. тел.). На париській біржі зазначилася нині не нотована вже від довшого часу паніка. Ця паніка остає у звязку з захитанням 3-ох великих голяндських банків. Також в Льондону доносять, що на біржі зазначився там сильний упадок курсів у звязку з бюджетовими трудноцами й заворушеннями у маринарці. Як довідуємося, банкроцтво американських банків дасть відчути себе також у Галичині (в ориг. „Малопольщі" — прим. Ред.) та передовсім болюче торкнеться фінансів о. Митрополита Шептицького, який позичив у тих банках ок. 400.000 дол. в заміну за заставні листи поважних українських (в ориг. „рускіх" — прим. Ред.) банків у Львові. Це банкроцтво може мати в результаті поважні наслідки не лише для о. Шептицького, який буде примушений дещо обмежити всякого роду свої „інвестиційні" видатки (?! — Ред.), але може потягти за собою крах деяких фінансових установ".

У звязку з повищою вісткою отримуємо слідуючого листа:

„Високоповажаний Пане Редакторе!

Прошу не відмовити видрукувати у Вашому ш. часописі слідуюче вияснення, що торкається поміщеної в останніх днях у деяких польських газетах — м. ін. в „Експресі Вечорнім" з 19. ц. м. — звістки про банкроцтво голяндських банків і трудноці, в які наслідком того банкроцтва можуть впасти деякі фінансові українські інституції.

Стаття в „Експресі Веч." з 19. IX. ч. 425 писана лаїком, який не розуміється на фінансових справах, бо кожний довжник дискує лише на банкроцтві свого вірителя через проволоку речинця сплати. Автор статті чув про якісь фінансові трансакції Митрополії, заключені в давнішім часі і в своїй наївности позвязав їх з крахом голяндських банків, не завдаючи собі труду провірити справи. Митрополія затягнула в „Амстельбанк-у" в 1925 р. позичку не на забезпечення заставних листів, але на гіпотеку Перегінська, про що автор статті міг легко переконатися з табулі Перегінська, бо позичка була на цім маєтку заінтабульована.

Цю позичку сплатила Митрополія в 1929 р. в цілості та цю позичку вичерркнено з табулі.

Кожний інтересований може це легко з табулі ствердити.

Щодо нотатки про відлання заставних листів „Амстельбанк-ові", то це твердження є злобною видумкою, бо згідно з нашими цілком авторитетними відомостями одинока українська інституція, яка має право емісії заставних листів має в обігу заставних листів на 266.498. 92 зол., які були видані ще перед війною і перед війною ульоковані в нашому громадянстві та находяться в його посіданні, отже не можуть бути дані в застав. Зрештою 266.498.92 зол. не може служити забезпеченням для 400.000 дол., як цього хоче автор тої польської замітки. Тому він може бути цілком спокійний, що ані Ексц. Шептицькому, ані ніякій українській інституції через евентуальний крах голяндських банків не грозить ніяка страта. Українська інституція, яка має право емісії заставних листів, користується в банковім світі найкращою опінією і саме це є сіллю в оці деяких кол та мабуть і викликало ту тенденційну і неправдиву нотатку.

о. мітр. Т. Войнаровський,
повновластник Митрополії.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 24. ВЕРЕСНЯ 1931.

Д-Р І. СВЕНЦІЦЬКИЙ

Мистецьке міжнародне єднання.

Промова на відкритті Виставки Асоціяції Незалежних Українських Мистців у Національнім Музею дня 20. ц. м.

Напередодні свобіднішого життя Національного Музею в новому будинку доводиться нам в цьому тісному приміщенні показати досягнення нашого мистецтва поруч із досягненнями світово-міжнародного. Представники ясно очеркненого напрямку мистецької творчости, згуртовані в „Асоціяції незалежних українських мистців", зрозуміли, що найкращим виступом національного мистецтва є виступ у товаристві представників міжнародного мистецтва, отож у свого рода змаганні з дужими мистцями.

До здійснення цього прегарного замислу причинилися перш за все живі звязки молодшого гурта львівських мистців із Парижем — через Святослава Гординського, та з Італією через Павла Ковжуна та Михайла Осінчука. Париська група українських мистців в особах Андрієнка, Глущенка, Грищенка, Перебийноса та критика Лягутонка охоче повитала думку про спільну виставку й успішно причинилася до цієї першої спроби французької виставки в товаристві українських мистців. Запросини до участи в цій черговій виставці в Національнім Музею приняли поважні мистці Парижа, як це видно із самої виставки, дуже прихильно.

Ми є тут свідками й учасниками великої культурної події, а в літописах нашого національного життя справді історичної хвилини — французько-українського єднання. Визначні мистці — Блян і Северіні, громадяни мистецького осередку світа — Парижа, як рівні з рівними, як вольні з вольними, як товариші-побратими станули поруч із українцями. І не боялись вони станути до змагання в гурті не тільки знаних їм творців сучасного українського мистецтва, але й поруч з тими, що щойно починають поширювати овиди із розмірів своєї невеличкої палітри.

Техніка, рисунок, смілива композиція, мрійливий або пянкий ритм легких та певних ліній і мазків, мягка кольористика, одним словом уся мистецька фактура не-українських творів на цій виставці — дійсно прекрасні. Але всеж таки наші українські імення є таки на гарних і добрих творах париських сальонів. І хоча багато українських мистців вважали би за велику й радісну честь дістатися у париський сальон — то всеж таки неукраїнські мистці на виставці ось тут у нас, у скромній обстанові українського Національного Музею, в наших очах осягнули незрівняно більшої чести та пошани. Бо, достанути до благородного змагання з мало відомим товаришем-суперником може тільки вольний від усіх пересудів і упереджень дух справді вольної та великої людини! А коли зважимо, як мало є неупереджених до всього українського людей, навіть серед тих, що повинні би давати приклад іншим, тоді зрозуміємо всю історичну вагу цієї хвилини: бож світової слави міжнародне мистецтво признає не тільки **de facto**, але й **de iure** суверенну самобутність українського мистецтва.

Нехай живе вольне братерське міжнаціональне єднання творців завсіди і скрізь единовольного і всім рідного міжнародного мистецтва! Щира подяка нашим землякам, українським мистцям у Парижі за цей великий успіх нашої виставки.

Проте ми ніяк не думаємо обнижувати наших місцевих мистецьких досягнень. Члени Незалежної Мистецької Асоціяції пливуть, можна сказати, двома рівнобіжними протитечіями. Одні є представниками простірного упрощення і переломлення всіх предметів у барвистому ритмі мас і ліній. Других захоплює бушуюча творча стихія експресії. І обі групи своїми творами прокладають шляхи до міжнародного єднання української культури. Так, — справді добре і сильне мистецтво причиниться до виведення не тільки пониженої, але навіть і поневоленої нації на шлях міжнародньої незалежности і рівноправности в сфері творців одної для всіх спільної краси.

Бажаємо присутнім тут українським мистцям і їх учням створити в можливо найближчій майбутности цей тривкий звязок міжнародного єднання у змаганні за індівідуальний національний вияв свого мистецького Я — що йтиме ріжними шляхами нових форм і категорій мистецтва. — Нехай приймуть вони це побажання у дану хвилину як вислів найглибшого признання для них і для їх мистецько-громадянської діяльности.

Цим побажанням і відкриваємо І. виставку АНУМ. з участю французьких, італійських і бельгійських мистців. **Evviva l'arte e la fraternita delle nazioni!**

Закарпаття.

Вибори до громадських рад.

Чсл. уряд розписав вибори до громадських рад у цілій республиці, отже й на Закарпатті, на день 27. ц. м. В противенстві до Галичини, де виборці голосують до гром. рад колами, в ЧСР відбувається голосування при помочі віст, так, що найменша група населення не потребує боятися майоризації, бо має змогу вибрати своїх власних представників до ради. В Ужгороді зголошено до цих виборів ні менше чі більше, тільки 20 ліст (таксамо, як у Празі!), при чому число 1. мають нар. соціялісти, ч. 3. комуністи, ч. 11. соц. демократи, ч. 13. християнсько-народня партія (лісту ведуть д-р М. Брашайко і В. Желтвай), ч. 15. „союз русских партій“, ч. 17. аграрна партія. Із 487 сіл на Закарпатті вибирає при цих виборах нову громадську раду 344 (70 проц.) сіл.

З діяльности т-ва „Січ“ в Ясіню.

Як відомо, руханково-пожежні товариства під назвою „Січ“ істнують нині тільки в осередках нашої еміграції та на Закарпатті. Саме 23. VIII. ц. р. відбулися загальні збори т-ва „Січ“ у великій гуцульській місцевости Ясінь, що межує з Галичиною (лежить напроти Ворохти). З допису про ці збори в ужгородській „Свободі“ виходить, що діяльність т-ва в останньому часі була дуже широка. Ясінська „Січ“ згуртувала під своїм прапором 116 членів (у тому 28 дівчат), утримує власну домівку, закупила деякі речі до однострою і т. д., а сходини в домівці т-ва відбуваються щодня. В неділі і свята сходиться до „Січи“ багато народу, бо там відбуваються відчити на ріжні освітні теми, а на подвірю вправи, впоряд та забави. В цьому році „Січ“ уладила кілька амат. вистав, кілька забав з танцями, академію і коляду. Брала також участь у народніх святах в сусідніх селах та висилала делеґатів на подібні свята і в дальші сторони. Не диво, що ясінська „Січ“ має з року на рік більше горячих прихильників, а одночасно, розуміється, також ворогів, які всякий протест проти народнього гніту приписують членам т-ва. На зборах вибрано знову кошовим Д. Клемпуша, який веде т-во вмілою й енерґійною рукою вже кілька літ.

Археольоґічні досліди на Закарпатті.

Державний Археольоґічний Інститут у Празі приступив цього року до систематичного обсліду доісторичних часів Підкарпатської Руси в порозумінні з Музеєм ім. Лоґоцького в Мукачеві та розпочав свої розкопки в Куштановицях, бережської столиці. З кількох тілопальних могил добуто там багато кераміки та інших предметів з бронзи, заліза та скла, які датують це погребище до молодшої гальштатської доби (VIII.—VI. ст. перед Хр.).

В допомогу еміґрантам.

У львівського воєводи д-ра Ружнецького була 18. ц. м. делеґація Союзу організацій опіки над еміґрантами і зясувавши йому завдання Союзу, що попри свою гуманітарну діяльність веде у Львові великий Еміґраційний Дім, просила піддержки задля одержання субвенцій від самоврядних чинників і допомоги адміністраційної влади при творенні патронатів опіки над еміґрантами. Еміґраційні патронати мають подібно як Союз товариств у Львові обєднувати в повітах представників усіх трьох народностей в акції допомагання еміґрантам і реемігрантам та співділати з органами еміґраційного уряду в нищенні всякого роду еміґраційних шкідників.

Крім того делеґація, до якої належав також голова Т-ва Опіки над українськими еміґрантами, дир. М. *Заячківський*, просила воєводу обняти патронат над „Днем еміґранта“, що має бути влаштований 18. жовтня ц. р. на терені трьох східньо-галицьких воєвідств. В „Дні еміґранта“ має бути переведена пропаґанда з метою заінтересувати ширші кола громадянства акцією допомоги еміґрантам і зібрати фонди шляхом публичної збірки на розбудову улаштовань Еміґраційного Дому для еміґрантів і безробітної інтеліґенції.

Воєвода прирік свою допомогу і звідав того ж дня Еміґраційний Дім, в якому працюють державні та суспільні установи, польські, українські та жидівські.

Ще про свято „Р. Ш.“ в Станиславові.

Оцінка лугових і сокільських вправ.

Після першої частини свята почалася пополудні друга: лугові і сокільські вправи.

Першу точку виконали Луги. До вправ стануло 28 луговиків, які виконали три вправи. Вправи зробили слабше враження через мале число вправляючих і слабе виконання. По тій одинокій луговій точці прийшли на чергу вправи соколів і сокілок і сокільського доросту. До вправ вільноруч мущин стануло 444 соколів. Вимашерували вони пятьома кольонами, розставилися до вправ і при супроводі музики виконали вільноруч: „мет диском“, „піднос тягару“, „стусан кулею“, „біг“ і „перетягання линвою“ укладу проф. С. Гайдучка. Сто соколів виконало вправи списами укладу проф. І. Боберського. Трицять хлопців виконало вправи шабельками укладу проф. М. Тріля. Понад 200 сокілок виконало вправи хоруговцями проф. І. Боберського і вправи вільноруч проф. С. Гайдучка. На закінчення дві чети руховиків будувало доволі ефектовні вежі. Відтак усі вправляючі соколи й сокілки уставилися до перегляду, відспівали сокільський гимн „Соколи, Соколи“ й національний „Ще не вмерла Україна“.

Руханкова частина свята була дуже добре зорґанізована й підготовлена. Підготовка коштувала організаторів і руховиків багато трудів. І смішно ставало, як чулося серед видців розмови, „І багато провідників не було, а свято якось само відбулося у великім порядку“. Є ще наївні люди, які думають, що українці вже перевиховали свою вдачу і що може у них щось само зробитися.

Щоби підготовити свято, мусів зі Львова виїхати Степан Коцюба, б. начальник „Сокола-Батька“. Три тижні працював він над приготуванням до свята, над вивченням вправ, якими сам проводив. А треба зазначити, що були там люди, які для заспокоєння своїх пустих амбіцій йому в тій праці перешкоджали. І дивно стає, що в Станиславові, де так багато української академічної молоді, нема людини, яка потрапилаб підготовити таке свято, тільки мусіли анґажувати інструкторів зі Львова. Піднести треба працю й д-ра Борисевича, який справді дбав про те, щоби свято в порядку відбулося. Перепони ставили і місцеві постерунки поліції, які замикали дороги кінним відділам і бандеріям. На число присутніх вправляючих вплинув і стан погоди, який перешкодив прибути Соколам з дальших сіл Станиславівщини.

Рк.

Чехословаччина не приймає студентів чужинців?

Союз жидівських студентських товариств повідомляє, що серед жидівського студентства, яке вибирається на студії до Чехословаччини, викликав велике негодування розпорядок чехословацького посольства у Варшаві, що здержує видавання віз для студентів, які розпочинають цього року свої студії в Чехословаччині.

Цей розпорядок, виданий 15. ц. м., був закомунікований офіціяльно делеґації Союзу жидівських студентських організацій, яка зазначила, що молодь, приготована до виїзду за границю, потерпить через те великі втрати, бо в інших державах академічний рік вже зачинається.

Секретар посольства пояснив, що обмеження у видаванні віз студентам чужинцям є наслідком переповнення у вищих чеських школах.

Дайте моральну й матеріяльну поміч тим, котрі впали жертвою найвищого громадянського обовязку!

„Індіяни“ на Радянській Україні.

Дивно це звучить для українця і може дехто подумає: „Чи після поселювання жидів на українських землях радянська влада приступила до нової кольонізації?“ Ніяких справжніх індіян на Вел. Україні нема. „Вечерняя Красная Газета“ (10. ц. м.) повідомляє, що „індіянами“ називають на Вел. Україні всіх тих, що відмовилися вступати в „колгоспи“. Цей самий часопис дає таку замітку: „Правда, що це племя вимирає, але всеж таки в деяких місцевостях представляє воно значну кількість населення і дуже вперто обороняє свої позиції“. Межи „індіянами“ і колгоспниками, мешканцями тої самої оселі йде отверта боротьба, яка проявляється в ріжних формах. В селах було досі принято, що знакомі виталися при зустрічі. Тепер „індіяни“ перестали витатися з колгоспниками. „Індіяни“ слідкують пильно за працею колгоспників і радіють з кожної невдачі. „Хазяїнчики“, — говорять „індіяни“, — насіяли буряків, в липні треба було сапати, заросли буряном, виполоти призабули!“ Перед жнивами „індіяни“ пророчать злі збори і висміюють „хлібозаготовку“. — „Попереду бувало, — говорять „індіяни“, — пожнуть, снопи постоять у копах, у стіжках, в зимі зерно підсохне, підкріпиться. А тут: не вспіють зжати, зараз на полі молотять, сире зерно позсипають у мішки і відсилають до збірного осередка. Там воно зіпріє, проросте й ні нащо! А їм чого й треба: один „колгосп“ старається випередити другого з доставою зерна, щоби скорше позбутися“. „Пережитки старенького села!“ — закінчує часопис, — „вони привикли до своїх садочків та пасік і не можуть помиритися з новими вимогами життя“.

Японсько-китайська війна.

Бої між японськими і китайськими військами в Манджурії 21. ц. м. розгорілися наново, головно на залізничій лінії Мукден-Пекін і тревали до пізної ночі. Японці обсадили цілу Манджурію і китайські війська відступають на Пекін.

З іншого джерела повідомляють, що коло міста Кірін китайцям удалося окружити японське військо, яке потерпіло великі втрати. Тимчасом японські воєнні кораблі привезли на китайське побережа нові збройні сили.

Події в Манджурії спонукали китайський нанкінський уряд звернутися до китайського уряду в Кантоні з зазивом занехати гром. війну та обєднати свої сили до спільної збройної акції проти Японії.

Мобілізація червоної армії на Сході.

Японсько-китайський конфлікт в Манджурії викликав у Москві сильне враження. З доручення Сталіна на Кремлі відбулося надзвичайне засідання центрального комітету комуністичної партії й політбюра, на якому народній військовий комісар Ворошилов, що повернув з Далекого Сходу, зясував ситуацію в Манджурії, спираючися також на звіті команданта східно-радянських військ Бліхера. Ситуація на радянсько-манджурському пограничі є поважна і радянські інтереси, мовляв, загрожені. Ворошилов приказав оголосити поготівля армії й змінити границю. В неділю вечором вислано на границю 10 військових потягів, кавалерію, піхоту, танки й біля 100 літаків. Крім того наказано мобілізацію червоної армії на Далекому Сході. Якщо воєнні події будуть розвиватися дальше й Японія захоче окупувати Манджурію, радянський уряд рішився зайняти виразне становище.

Після конференції на Кремлі Карахан прийняв японського посла й заявив йому, що радянський уряд стоїть на становищі збереження незайманости границь Китаю.

Китай за інтервенцією Союзу Народів.

Представник Китаю зложив 20. ц. м. на руки секретаря Союзу Народів ноту, в якій зажадав внесення на Раду справи японсько-китайського конфлікту в Манджурії. Він покликався на арт. 11 пакту, який каже, що всяка війна або погроза війни, яка торкається одного члена Союзу, інтересує увесь Союз Народів і що він обовязаний дбати про вдержання миру між народами. Ґенеральний секретар рішив скликати засідання Ради Союзу в найближчому часі

Епільоґ справи Назара Заяця.

В понеділок переслухувано в справі Заяця свідків допущених на внесення прокуратора.

Свідки не внесли нічого нового до справи за вимком свідка Венгери, який старався обтяжити Заяця твердженням, що він, себто Венгера, чув як Заяць добровільно зізнавав про доконаний ним підпал, як вказав поліції, де має сховані патрони і т. п. Характеристичне у цього свідка було це, що свідок не міг рішитися, чи він поляк, чи українець, чи греко- чи римо-католик. Опісля відчитано протокол візії із поліційної станиці в Жнятині, з якого вийшло, що дійсно в пивниці поліц. станиці є ниші, про які згадував Заяць — а в яких мав бути підвішений.

При кінці доказового поступовання спровадила оборона двох свідків, які зізнали, що бачили з далека, як справник по підпаленні одної стирти біг з огнем до другої, віддаленої на яких 80 м. Цим зізнанням захитано тезу обвинувачення, в якій сказано, що Заяць підпалив стирти так, що вложив до них запал з пороху. Після замкнення доказового поступовання слідували промови сторін.

Прокуратор Мостовський твердив, що оборона Заяця — це вішо інше — а тільки оргія наклепів на поліцію, наклепів безпідставних, бо Назар Заяць признався до підпалу добровільно без примусу так психічного як і фізичного.

Оборонець д-р Шевчук в довшій, сильній і річевій промові збивав обвинувачення прокуратора.

Доказував зізнаннями свідків — в тому і поляків — що Заяця тяжко побито, що його підвішено, що ревізію за патронами переведено без свідків, без списання протоколу, нібито найдених патронів нікому не показано... Цитуючи зізнання поліційних свідків, вказував на основні і разячі суперечности, в які попали ті свідки, зізнаючи про ті самі справи. Розправа виказала, що підпалу доконано інакше, як це твердив акт обвинувачення.

Прокуратор реплікував на промову оборонця, стараючись ослабити враження виводів оборонця.

Присяглі після короткої наради **заперечили** поставлене питання в напрямі підпалу, а трибунал вимірив обвинуваченому кару **14 місяців** за затверджений Найвищим Судом злочин держ. зради, враховуючи слідчий арешт, так, що Заяць за 2 місяці вийде на волю. З перед очей Заяця зникло марево 5-ох літ тяжкої вязниці і плачення відшкодування у висоті 27.000 зол.

Прокуратор зголосив касацію.

ОСТАННІ ВІСТИ

СОЙМ У ЖОВТНІ.

Сподіються, що декрет президента Польщі про скликання сойму на надзвичайну сесію появиться в половині другого тижня. Сойм зібрався би в половині жовтня.

КОР. САНКЦІЯ ЗАКОНУ ПРО ВИПЛАТИ В ЗОЛОТІ.

Палата громад **прийняла в 3. читанні** без голосування проект закона в справі здержання виплат у золоті. Палата льордів прийняла також без голосування згаданий закон, потім він дістав королівську санкцію.

ЛЯВАЛЬ І БРІЯН У БЕРЛІНІ.

Бюро Вольфа повідомляє, що прем. Ляваль і мін. Бріян виїдуть до Берліна в пятницю.

ПРЕМ. ЛЯВАЛЬ ПРИЇДЕ ДО ВАШИНҐТОНУ.

Аґ. Аваса повідомляє що прем. Ляваль відповість офіціяльно на запрошення Вашінґтону в справі стрічі з през. Гувером щойно на найближчім засіданні ради міністрів. Коли Гуверів проект про мораторію здійсниться, прем. Ляваль поїде у Вашінґтон у жовтні.

ЗАМИКАЮТЬ БІРЖІ.

З Батавії повідомляють, що тамошню біржу вальорів замкнули 22. вересня. З Буенос Айрес прийшла вістка, що аргентинська біржа перестала нотувати Льондон. Банки відмовляються нотувати всі закорд. девізи.

КОМІСІЯ ЛІҐИ НАЦІЙ У МАНДЖУРІЇ.

Зі Женеви повідомляють, що секретаріят Ліґи Націй предложив проект вислання до Манджурії спец. комісії з представників Франції, Німеччини й Італії під проводом делеґата Еспанії. Комісії додадуть як знавців військових аташе держав, які належать до Ліґи Націй, а які є в Китаю та Японії та аташе Зл. Держав, як сиґнатаря Кельоґового пакту. Комісія мусілаб розглянути справу на місці.

ЯПОНЦІ ЙДУТЬ НА ХАРБІН.

Потверджуються чутки з Мукдену й Дайрену, що японські війська йдуть на Харбін.

Хоч у Льондоні одержали вістки, що японський кабінет не позволив японським військам посуватися далі як до Чанг-Чунґу, то прийшли зі Шанґаю вісти, що частина війська дістала приказ іти на Харбін. Це доказ про поширення японських операцій. В Шанґаю твердять, що Японія хоче окупувати 150.000 кв. миль китайських земель.

НОВИНКИ

— ПОЧТОВІ СКЛАДАНКИ розсилаємо з нинішним числом і просимо Вп. Передплатників негайно надсилати передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата на місяць жовтень 5 зол.

— Недуга голови „Просвіти". Стан здоровля недужого голови „Просвіти" посла **Михайла Галущинського** досі без змін.

— Українська ревія в салі Лисенка. В четвер, 24. ц. м. відбудеться вечором у великій салі Музичного Т-ва ім. Лисенка українська ревія п. н. „Все на горячо". В ревії виступить відома наша артистка ювилятка п-і Софія Стадникова та її талановита донечка Стефа Стадниківна. Цей виступ обох артисток буде одночасно й прощальним для Львова перед її виїздом на Вел. Україну, де вона заанґажована до державного театру в Харкові. Треба надіятись, що наша українська громада явиться громадно на ревії та підтримає таким чином мистецькі змагання обох артисток.

— Іванна зі Синеньких Іваницька, відома українському громадянству артистка-співачка, удаштовує у Львові свій концерт з початком жовтня ц. р.

— Заява. Тому, що аранжований мною на мішаний хор твір О. Нижанківського „Золоті зорі" виданий є без порозуміння зі спадкоємцем д-ром Нестором Нижанківським, заявляю, що твір цей стягаю з книгарського обігу і що, згідно з бажанням спадкоємця, не вільно цього твору нікому виконувати. — **В. Безкоровайний.**

— Електрифікація підльвівських громад. В найближчих тижнях розпічнуться роботи, що мають на меті переведення електричних к[illegible]ів до громад Рудно і Зимна Вода. Минулої неділі в Рудні відбулася нарада громадян з обох сіл і всі згодилися завести у своїх домах електричну інсталяцію. Вулиці дістануть електричні ліхтарні, з яких декотрі будуть світити цілу ніч. Година освітлення 50-свічковою жарівкою коштуватиме 3 і пів сотика. З весною дістане електрику громада Брюховичі.

— Переходять на православіє. Краківський „І. К. Ц." повідомляє, що в горлицькому повіті перейшли в останньому часі на православіє мешканці трьох громад, що були досі греко-католиками. Зачувати, що за їх приміром має піти кілька інших громад цього повіту.

— 900 маєтків на ліцитації продає Варшавське Кредит. Т-во. Продаж визначили на конець вересня та жовтня. Подібні ліцитаційні продажі визначили банки у Львові, Познані і Вильні. Нема сумніву, що деякі власники призначених на ліцитацію маєтків заплатять довги, однак більше буде таких, що не вернуть свого добра.

— „Коли вернеш?" Премієра комедії Моґема під цим заголовком відбудеться нині, в середу, на сцені театру Ріжнородностей. Цією премієрою заінавґурує свою діяльність гурт 6. артистів міського театру у Львові під проводом Ванди Семашкової, яка цим разом виступить в комічній ролі. Ціни білетів від 60 сотиків до 4 зол.

— Лякерник пробив товариша. У Львові при вул. Шпитальній 20-літн. лякерник Музичка пробив книжалом свого 32-літн. товариша Балярендзу. Музичку арештували, а тяжко раненого Балярендзу відвезли до шпиталю. Причина: суперечка за жінку.

— Згинув під колесами авта. У Львові на вул. Стрийській шофер Фр. Юрчик переїхав автом 15-літн. хлопця, шевського челядника Петра Люськевича з Хлівчан (пов. Рава Руська). Хлопець по дорозі до шпиталю помер.

— Відібрання почтового дебіту. Мін. внутр. справ відібрало почтовий дебіт таким брошурам виданих в українській мові: 1. Блихина П.: „Як попи одурюють нарід", виданій в Ню Йорку; 2. К. М. Станюкевича: „Еміґрант", виданій у Льондоні; 3. Василя Бонінського: „Смерть Франка", виданій у Монтреалі; 4. Ів. Моста: „Релігійна пошесть", виданій у Клівленді; 5. Дамяна Бориска: „Соціялізм і релігія", виданій в Ню Йорку; 6. Ю. Степаніва: „Про правду", видану в Харкові; 7. „Червоний терор і Радянська Україна", виданій у трьох мовах у Женеві і Празі.

— Вдушили 70-літню жінку. У Львові при вул. Старотандитній ч. 9. вдушив хтось 71-літню вдову по купцеві Сару Цімерман. Вона жила з грошей, які син присилав їй з Америки. Здогадуються, що зробила це доходяча наймичка Олена Косак (родом із Товмаччини) на спілку із своїм любовником Томою Псюрським. Косаківна на свою оборону подає алібі, а саме, що вона не була в Цімерманової, лише прала білля у якоїсь Штрінкової при вул. Шпитальній. Також Псюрський твердить, що критичної ночі спав. Та він не вміє пояснити відки має 150 зол., які найшли при ньому.

— З львівської хроніки. З крамниці Гімля при вул. Жовківській забрали „спрагнені" гості 70 кг. кави, варт. 600 зол. — Етті Гольдшафер дала 10 долярів Ол. Фрідлендерові на винаймлення мешкання. Тепер мешкання шукає сама, а доляри пропали. — З крамниці Фрукса при вул. Зибликевича позичив собі „хтось" убрання і годинник. — При вул. Солодовій злодій Пельц ранив смертельно свого товариша Івана Шевчука. Догадуються, що це пімста злодія за зраду, т. зв. „фінтойра". — Зникла без сліду 19-літня Роз. Гримак, слуга Володислава Островського. — При вул. Галицькій невідомий наколесник потрутив якусь жінку і вона дістала струсення мозку. — Боявся бійки Войтіх Табін (Замарстинів) і вистрілив на пострах з револьвера, щоби прогнати небезпечного Соханева. — З мешкання Евеліни Евбенфельд при вул. Кохановського пропали ріжні річи і 85 зол. готівкою. — Невідомий аматор забрав з мешкання Авсляйна при вул. Кентшинського мужеське вбрання варт. 500 зол. — У трамваю ч. 3 мріяв про щось або про когось М. Шірман і тоді щез йому портфель з готівкою 500 зол. — З мешкання Пайзенблюма при Стрілецькій площі „вивітріло" мужеське футро, 5 долярів і 265 зол. — З мешкання Натана Ґенцера при вул. Красіцьких пропало столове накриття і білля варт. 10.000 зол.

— Скільського повіту не скасують Зачувати, що центральна влада рішила вдержати скільський повіт, як важний гранично.

— Арештування. Команда поліції в Сколім на донос, що в тамошніх лісах скривається якийсь чоловік, уладила погоню біля Лавочного. Арештували Степана Дяка, якому закидують приналежність до УВО та кольпортажу „Сурми". Арештованого відставили до Стрия.

— Театр вимираючих артистів у Відні. Циркові блох у Відні загрожує руїна з браку тих малеських артистів. Вчені й торговці представниками звіринного світу ствердили з жалем, що серед блох шириться пошесть і заповідають вимертя цілого роду блох. Що це справа надто поважна, показують оголошення у віденських дневниках, при помочі яких пошукують відгодованих людських блох за ціну 10 марок від штуки. Відомий німецький письменник Еверс, який любується в незвичайностях, приготовляється до писання посмертної згадки про блоху. Для тієї мети веде він листування з природниками й торговцями блох на тему життя блох. На свої запити одержав він дуже багато цікавих відповідей. На 400 ріжних відмін блох людська блоха (pullex irritans) вимирає з невідомої досі причини, а частинно зачепила зараза теж блохи псів. Начальник біольоґічної станиці д-р Гузе сподіється, що в корисних обставинах може повстати новий рід людської блохи. Ці слова потіхи дійсно вдоволили власників цир[illegible]

ків блох. Хто має блохи хай готує їх на вивіз до Відня, остання ціна 10 нім. марок!

— **З Українського Лікарського Т-ва.** Дня 24. ц. м. відбудеться відчит д-ра І. Довбуша: „Про гематурію" в домівці товариства при вул. Гродзіцьких ч. 4/III. Початок точно в год. 19.

Листування Редакції.

Вп. Пані Совачева, артистка Українського Театру, має у кооп. банку „Дністер" грошову посилку, за якою зволить туди зголоситися.

З судової салі.

ПІД ЗАКИДОМ ПІДПАЛУ.

Що тільки вчора закінчився один процес за минулорічні підпали, а сьогодні перед тою самою лавою суддів присяглих почалася нова розправа проти 8 молодих хлопців з Львівщини, а саме проти Ів. Мигула, гімн. абс. літ 20; Мик. Левицького, робітника л. 26.; Любом. Лампіки, абс. гімн., л. 21.; Дм. Пеца, шевця, л. 27.; Мик: Кухти, колодійського помічника, л. 24.; Ів. Паленицького, рільника л. 20.; Пав. Лахмана, л. 28., шлюсара і вкінці проти Ол. Сокіла л. 19., студ. медицини.

Всі вони станули під замітом приналежности до УВО, а надто Ів. Мигулові закидує акт обвинувачення підпал стодоли зі сіном, власности фунд. Скарбка у Гряді в ночі з 9. на 10. листопада 1929 р., а дальше М. Левицькому, Л. Лампіці і Д. Пецові, що вони разом з Мигулом нічю з 30. на 31. серпня 1930, ділаючи в банді, підложили спільно під стирти пшениці Ос. Обертинського в Удновї самочинні запальники, які й спричинили їх пожежу.

Справника пожежі на фільварку у Гряді зараз не найдено. Щойно 1930 р. на осн. анонімового листа, який вказував на Мигула, як на цього, який доконав підпалу у Гряді. Два дальші анонїми подавали до відома поліції у Дублянах про конспіративну нараду, що відбулася в саді обв. Левицького, де пляновано дальші замахи, і про це, що ініціятором підпалу стирт Обертинського є саме Мигул.

Арешт. Мигул признався підчас вступного слідства до закидуваних йому злочинів та подав співучасників, яких поліція придержала. Зізнання їх на поліції на загал підтверджували зізнання Мигула, однак перед слідчим суддею заперечили вони їх як вимушені побоями. Натомість обв. Сокіл на поліції і перед слідчим суддею не признався до ставлених йому закидів.

Підчас переведених ревізій найдено у обвинувачених зброю і деякі закордонні друки.

З огляду на те, прокуратор обвинувачує Мигула, Левицького, Лампіку, Пеца, Кухту, Паленицького, Лахмана і Сокіла в держ. зраді § 58 с. а 4 перших також у злочині підпалу з § 166. к. з.

Сьогоднішній розправі проводить с. о. с. Мединський, а як вотанти засідають судді Ягодзінський і Згурський, акт обвинувачення піддержує прок. Ліпш, боронять д-р Ганкевич, д-р Шухевич і д-р Старосольський.

Сьогодні переслухувано обвинувачених. Обв. Мигул і Левицький призналися до підпалів, натомість решта обвинувачених заперечила свою причасність у закидуваних їм провинах, себто їхні зізнання погоджувалися з зізнаннями, зложеними перед слідчим суддею. Завтра переслухають останнього обвинуваченого Сокіла і свідків. Розправа потреває до кінця тижня.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Семен Ручка Сметанка Кульчицький, емер. секретар Скарбу, почесний член і добродій Т-ва „Шкільна Поміч" у Самборі, помер 17. вересня ц. р. в Самборі, проживши 82 роки. Похорони відбулися в суботу 19. ц. м. в год. 2.30 попол. В. Й. П.!

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 15—21 IX. 1931. масло експортове пріма 3·— зол., десерове пріма 2·90 зол. 22. IX. 1931. масло експортове пріма 3·— зол., десерове пріма 2·90 зол., літру молока 19—20 сот., літру сметани 1·10 зол. копу яєць 6·80 - 7·00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Нечинний.

Театр Новостей:
Середа. 23. вересня год. 7·30 вечором. „Вікторія та її гузар", оперетка Абрагама.
Четвер, 24. вересня, год. 7·3. вечором „Вікторія та її гузар".

Театр Ріжнородностей:
Середа, 23. вересня, година 8. веч. „Коли вернешся?", комедія Могема.
Четвер, 24. вересня год. 7·30 вечором „Коли вернешся?" комедія Могема.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Наречена з льотерії" (Джанета Мекдональд).
КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.
КОЛЬОСЕЙ: Нечинний.
ЛЕВ: „Тайний документ" (Стюарт Вебс), „Летун із Каліфорнії".
МАРУСЕНЬКА: „Пат і Паташон як волоцюги", „Під крівлею цирку".
МІРАЖ: „Грай, цигане!" й додатки.
ОАЗА: Звукові фільми „Молоді вірли" та „Виняткий з під права".
ПАЛЯС: Звукова фільма „Цвітка Альжиру".
ПАН: Звук. фільма „Анна Хрісті".
ПАСАЖ: „Чотири пера", американська комедія та додатки.
ХИМЕРА: „Окови пристрасти".
СОНЦЕ: „Хоробрий вояк Швейк" (2 серії) та „Любка Розвольського".
СТИЛЕВЕ: „Два серця", (Люіс Вольгайм) „Клюб бездітних".
УТІХА: „В погоні за міліонами" (Люціяно Альбертіні) Безробітний Чарлі Чаплін.

Програма радіо.

Четвер 24. вересня 1951.

Братислава (278,8) 18·40 Скрипкова музика. **Штрасбург** (345,2) 20·30—22·30 Вечір Офенбаха. **Букарешт** (394,2) 18·00 Легка румунська музика. 21·00 Югославянський вечір. **Харків** (426) 15·00—20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 20·00 Концерт радіоорх. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Концерт. 21·00 Симф. концерт. **Лянгенберг** (472,4) 20·00 Турецька музика. 21·00 „Штрасенван", Г. Кеслера. 23·00—24·00 Мистці джезу. **Міляно** (500,8) 21·15 „Mese Mariano" і „Il re", дві опери Джордана. **Брукселя** (508,8 20·00 „Traviata", опера Верді. **Відень** (516,4) 19·30 Джез на двох форт. 20·00 Концерт фільгарм. орх. (Моцарт, Штравс, Шуберт). 21·40 Трансмісія з Білгороду. **Мінхен** (532·9) 21·00 Югославянський вечір. **Будапешт** (550,5) 17·30 Концерт на цитрі. 18·45 Циганська орхестра. **Осльо** (1071,4) Концерт будапешт. квартету. **Калюндборг** (1153,8) 20·10 Концерт радіоорх. 24·00 Ратушеві дзвони. **Москва** (1881) 18·15 Концерт.

Пятниця 25. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·55 Музика Шопена. 20·00 Ораторія Брамса. **Липськ** (259,3) 19·30 Танці ріжних народів. **Бресляв** (325) 20·00 Концерт фільг. орх. **Штрасбург** (345,2) 20·30 Фестіваль Ст. Саенса. **Штутгарт** (360,1) 18·40 „Чи є ще нова музика?", Г. Штробель. **Гамбург** (372,2) 19·55 „Самсон і Даліля", опера Ст. Саенса. **Букарешт** (394,2) 21·00 „Трістан і Ізольда", опера Вагнера. **Соттенс** (403,8) 20·00—20·15 Засідання Союзу Народів. **Берлін** (419) 20·00 Симф. концерт. **Харків** (426) 15·00, 20·00 Концерт. **Стокгольм** (435,4) 17·00 Скрипка й органи. 20·00. Військова музика. 20·55 Шведські пісні. **Рим** (441,2) 17·30—18·15 Концерт 21·00 „Scugnizza", оперетка Кости. **Беромінстер** (459,4) 21·00 Концерт хору й орх. **Прага** (486·2) 21·00 Концерт донських козаків. **Відень** (516,4) 19·30 Трансмісія з опери. 22·20 Джезбенд. **Рига** (524,5) 19·03—21·30 Симф. конц. **Мінхен** (532,9) 19·30 Моцарт. **Будапешт** (550,5) 19·30 Циган. музика. 20·30 Година сміху. **Ленінград** (1000) 15·00 Музика Шуберта і Бетовена. **Осльо** (1071,4) 20·00 Концерт симф. 22·15 Студентський хор. **Калюндборг** (1153,8) 21·10—22.00 Музика Бетовена. 22·15 Югославянська музика. **Москва** (1481) 19·30 Концерт. 20·30 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер 24. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. 12·10, 15·10, 16·00, 17·10, 19·30 Музика з грамплит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 Огляд жіночих часописів. 15·45 Летунський куток. 16·50 „Роля комах у торговлі землеплодами", відчит. 17·35 „З життя наших овочів"; проф. Руперт 18·00 Камеральний концерт. 19·00 Всячина. 19·20 В справі годівлі коней. 19·25, 19·40 Комунікати. 19·45 „Югославія — країна сонця", фейл. 20·00 Транс. з Білгороду. Югославянський концерт. 22·00 „Утреня" Лазаревича. 22·30—22·45 Комунікати 22·50—24·00 Легка і танкова музика з Варшави.

Пятниця 25. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час. 12·10, 15·10, 15·55, 16·45, 19·35 Музика з грамплит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Пиянство і пяниці у Шекспіра", д-р Копчинський. 15·45 Львівський коротко-хвилевий куток. 16·30 „Вплив музики на психіку дитини", д-р Лісса. 16·50 Літерат. гутірка по французьки. 17·10 Авдиція для хорих. 17·35 Тр. з Вар. Відчит. 18·00 Легка музика. 19·00 Всячина. 19·20 „За Німан", м-р Боркевич. 19·40 Почтова скринька. 20.00 Радіовий денник. 20·10 Спортовий комун. 20·15 Симф. концерт (Вебер, Бетовен). 22·30 - 22·40 Комунікати 22·45—24·00 Танкова музика з „Брістоль" у Львові.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

— **Український Наддніпрянський Театр Дир. М. Карабіневича.**
ЩУЦІМ:
23/IX „Гриць".
24/IX „Вій".
25/IX „Маруся Богуславка".
26/IX „Запорожець".
27/IX „Аза".
СТОПНІЦА:
28/IX. „Аза".
29/IX „Гриць".
Театр у скорім часі **обійде Галичину і Волинь з найновішим репертуаром:** „Сорочинський Ярмарок", „Бар-Кохба" і „Левін".

Вислови найщирішої вдячности і подяки зволять приняти ВП. І. д-р Ст. Федак і ВП. П. С. Трачева у Львові та ВП. П. Міляники і Веселі в Дрогобичі та Громадянки -ни Тустанович за опіку і поміч в часі мого перебування в тюрмах Львів-Дрогобич. Спаси Біг Вам. — **Роман Качмарський,** бувш. політичний вязень.

Прив. коед. гімназія ім. І. Франка в Дрогобичі. Богослуження з нагоди початку шкільного року відбудеться дня 23. вересня в 9. год. У четвер 24. вересня правильна наука. — Вписи трівати-муть до кінця вересня. — **Управа.**
524 1—3

Повітовий Народній Зїзд в Турці. В середу 14. жовтня 1931, в год. 12. відбудеться в салі філії „Просвіти" в Турці Повітовий Народній Зїзд з дневним порядком: 1) Відкриття Зїзду. 2) Справоздання з діяльности П. Н. К. за час від 23/VII 1930 до 1/X 1931. 3) Звіт посла Д. Великановича. 4) Вибір голови і 10 членів П. Н. К., як також П. Н. Ради. 5) Дискусія над звітами, ухвалення резолюцій і закриття Зїзду. — За Повітовий Народній Комітет в Турці: **о. І. Тимчук,** заст. голови; **І. Лутчак,** секретар.

Ювилейне свято Філії „Просвіти" в Підгайцях. Виділ Філії Товариства „Просвіта" в Підгайцях повідомляє, що в неділю 27. вересня 1931 р. буде відсвятковане Ювилейне Свято 40-літнього істнування Товариства з такою програмою: І. частина. 1) Год. 9. ранком в місцевій парохіяльній церкві Архієрейська Служба Божа. 2) Процесійний похід на міський цвинтар на гроби Добродіїв „Просвіти" бл. п. о. Станислава Новосади, Теклі і Дмитра Маркушів. 3) Панахида і проповідь. II. частина. Святочна Академія під голим небом на Старім Місті з таким порядком: 1) Відкриття свята. 2) Привіти 3) Виступи читальняних хорів. 4) Промова Голови Товариства „Просвіта" у Львові. 5) Виступи читальняних орхестр. 6) Закінчення свята.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик, прецизійні, продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5.** 130

КАНДИДАТ АДВОКАТУРИ з судовою і бюровою практикою шукає місця в адвоката від 1. X. ц. р. Адміністрація „Діла" під „Провінція". 512 3-3

УЧИТЕЛЬКА з 2-літньою практикою, панна, пошукує цілорічної лекції на провінції в обсягу 7-клясової нар. школи. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Учителька 25". 520 2—3

КУРСИ ТОРГОВЕЛЬНІ Я. ГІРШ-СПРУНГА, Личаківська 34. ВПИСИ на новий 5-ти місячний торговельний курс для старших і однорічний для молоді відбуваються щоденно від 10—12 і 4—6. Стенографія. Писання на машинах. 532 1—2

РУТИНОВАНИЙ концципієнт з трьох літньою адвокатською практикою шукає місця в адвоката від 1. або 15. листопада. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Солідний". 526 1—2

ЛЕКЦІЇ ФРАНЦ. Й АНҐЛ. МОВИ, збірні й поодинокі, починає 1. жовтня дипльом. учителька. — Зголошення: „Ізмараґд", Костюшка 5. 529 1—3

ІНСТРУКТОРА вправного, солідного, старшого до ученика з І. кляси клясичної гімназії пошукує адв. д-р Бих, Копичинці. — Неузгляднені оферти без відповіди. 527 1—3

ПОШУКУЮ в середмістю 2 кімнати або кімнату з передпокоєм або кімнату зі спільним передпокоєм від господаря або як субльокатор. — Зголошення до Адмін. під „Молодий 999".
530 1—2

ФАБРИКА ЕЛЕКТРИЧНИХ ЛЯМП і металевих виробів „GALWANJA", Жулінського 11 а. — Тел. 20-54 — Ціни фабричні. 30 31—?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Присилайте передплату!